

<https://printo.it/pediatric-rheumatology/LT/intro>

Jaunatvinis idiopatinis artritas

Versija 2016

1. KAS YRA JAUNATVINIS IDIOPATINIS ARTRITAS?

1.1. Kokia tai liga?

Jaunatvinis idiopatinis artritas (JIA) – lėtinė liga, kuriai būdingas nuolatinis sąnarių uždegimas. Pagrindiniai sąnarių uždegimo požymiai yra skausmas, patinimas ir riboti judesiai. Žodis „idiopatinis“ rodo, kad ligos priežastis yra nežinoma, o žodis „jaunatvinis“ reiškia, kad ligos simptomai paprastai pasireiškia vaikui iki 16 metų.

1.2. Ką reiškia „lėtinė liga“?

Liga laikoma lėtine, kai ir paskyrus gydymą greitai nepasveikstama. Gydymas tik pagerina paciento būklę ir laboratorinių tyrimų rezultatus, tačiau visiškai ligos gali ir neišgydyti. Be to, nustačius diagnozę, neįmanoma numatyti, kaip ilgai vaikas sirgs.

1.3. Kaip dažnai susergama šia liga?

JIA yra santykinai reta liga, kuria suserga 1,2–7 vaikai iš 1 000.

1.4. Kokios šios ligos priežastys?

Imuninė sistema apsaugo mus nuo infekcijų (virusų ir bakterijų) invazijos. Ji atpažįsta, kas yra „svetima“ ir potencialiai pavojinga, o kas „sava“ ir nepavojinga.

Manoma, kad lėtinio artrito atsiradimą lemia sutrikusi (dėl nežinomų priežasčių) imuninė sistema. Ji iš dalies praranda savo sugebėjimą atskirti savas ląsteles nuo svetimų ir puola sąnarius. Dėl šios priežasties

tokios ligos kaip JIA dar vadinamos autoimuninėmis ligomis, t. y. imuninė sistema veikia prieš savo kūno organus. Tačiau tikslus JIA, kaip ir kitų lėtinių uždegiminių ligų, kilmės mechanizmas nėra žinomas.

1.5. Ar tai paveldima liga?

Ne, tai nepaveldima liga. Tėvai neperduoda JIA savo vaikams. Ligos atsiradimą lemia tam tikri genetiniai veiksniai, kurie iki šiol iki galo nenustatyti. Mokslininkai mano, kad ligos priežastis gali būti genetinio organizmo polinkio ir aplinkos veiksnių (infekcijos) derinys. Net jeigu yra genetinis polinkis sirgti, du vaikai iš vienos šeimos JIA susergera labai retai.

1.6. Kaip ši liga diagnozuojama?

JIA diagnozuojamas esant lėtiniam artritui ir atmetus kitus susirgimus, remiantis ligos istorija, ligonio apžiūra ir laboratoriniais tyrimais.

Gydytojai diagnozuoja JIA, kai ligos simptomai pasireiškia vaikui iki 16 metų, ji tęsiasi daugiau nei 6 savaites ir atmetami visi kiti susirgimai, kurie galėjo sukelti artritą.

6 savaičių laikotarpis reikalingas tam, kad būtų galima atmesti ūmines artrito formas, nulemtas virusinių infekcijų. JIA apima visus lėtinius artritus, prasidedančius vaikystėje, kurių atsiradimo priežastys neaiškios.

JIA apima įvairias artrito formas (žr. toliau).

1.7. Kas atsitinka su sąnariais?

Labai plona sinovinė membrana (sąnarinis dangalas), supanti sąnarį, ryškiai sustorėja ir prisipildo uždegiminių ląstelių. Sąnario viduje daugėja sinovinio skysčio. Tai sukelia patinimą ir skausmą, judesiai tampa suvaržyti. Būdingas sąnarių uždegimo požymis yra jų nelankstumas, pasireiškiantis po ilgesnio sąnarių poilsio. Jis aiškiai pastebimas rytais (rytinis sąnarių sustingimas).

Dažnai vaikai, stengdamiesi sumažinti skausmą, laiko pažeistą sąnarį pusiau sulenktą. Ši padėtis vadinama antalgine, siekiant pabrėžti, kad ji skirta skausmui malšinti. Ilgai laikant sąnarį antalginėje padėtyje (paprastai daugiau nei mėnesį), atsiranda raumenų bei raiščių

susitraukimas (kontraktūra). Vėliau sutrinka galūnių judesiai – vystosi deformacija.

Tinkamai negydomas sąnarių uždegimas gali sukelti du pagrindinius pažeidimus: sinovinė membrana tampa labai stora (susiformuoja sinovinis panusas) ir dėl įvairių medžiagų išsiskyrimo vystosi sąnarių kremzlių ir kaulų erozijos (rentgeno nuotraukose tai atrodo kaip skylės kauluose); ilgai laikant sąnarį antalginėje padėtyje, atsiranda raumenų atrofija (raumens praradimas), sutraukiami ar ištempiami raumenys ir minkštieji audiniai (kontraktūra). Vėliau sutrinka galūnių judesiai – vystosi deformacija.